

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2017

6. Степанова Т.В. Про деякі прогалини порядку досудового врегулювання господарських спорів // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2005. – № 1. – С. 195–197.
7. Гончарова О. В. До питання досудового врегулювання господарських / О. В. Гончарова // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2012_2/393.pdf.

ІНСТИТУТ ПРАВ УЧАСНИКІВ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

Ірклієнко А.І.

*Студент IV курсу інституту права та суспільних відносин
Відкритого Міжнародного Університету розвитку Людини «Україна»*

Науковий керівник: Лебеденко В.І.

*к.ю.н., професор кафедри цивільного господарського та кримінального права.
Відкритого Міжнародного Університету розвитку Людини «Україна»*

Господарські товариства є одним з найбільш популярних видів підприємств в Україні. Демократичний характер управління господарськими товариствами, різноманітність їх форм та інші чинники мали наслідком широке поширення цих організаційно-правових форм і в світі. Адже, як показує досвід розвинутих зарубіжних країн, основна частка всієї реалізованої продукції (більше 96%) припадає саме на господарські товариства.

Інститут прав учасників господарських товариств – це насамперед права суб'єктів господарювання визначені законом.

Відповідно до статті 1, Закону України «Про господарські товариства», Господарським товариством є юридична особа, статутний (складений) капітал якої поділений на частки між учасниками.

Учасники господарського товариства - це суб'єкти господарювання, інші учасники господарських відносин (споживачі, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією, а також громадяни, громадські та інші організації), які виступають засновниками (учасниками) товариства. Це можуть бути як юридичні особи, так і громадяни.

З визначення випливають особливості акціонерного товариства, які обумовлюють специфіку його юридичного статусу.

По-перше, статутний фонд акціонерного товариства має акціонерну природу, формується шляхом емісії та продажу акцій фізичним та/або юридичним особам. По-

друге, акціонерне товариство має публічний статус емітента цінних паперів (акцій, облігацій). Інші товариства не мають статусу емітента акцій.

По-друге, акціонерне товариство є юридичною особою, яка від свого імені випускає акції і зобов'язується своєчасно виконувати обов'язки, що випливають з умов їх випуску.

Шляхом випуску і продажу акцій акціонерні товариства і формують свої статутні фонди, і збільшують їх, якщо це необхідно.

Акції відкритих акціонерних товариств допускаються до вільного продажу на умовах, визначених Законом України "Про цінні папери і фондову біржу", іншими актами про фондовий ринок.

По-третє, фізичні та юридичні особи, які придбали акції акціонерних товариств, фіксуються у реєстрі власників іменних цінних паперів і набувають статусу акціонерів. Права та обов'язки акціонерів визначені статтями 10 і 11 Закону України "Про господарські товариства", статтями 4, 5, 8 і 9 Закону України "Про цінні папери і фондову біржу".

По-четверте, особливою ознакою акціонерного товариства є обмеження відповідальності акціонерів. Акціонери відповідають (точніше - несуть ризик відповідальності) за зобов'язаннями товариства тільки в межах належних їм акцій. За ознакою відповідальності акціонерів акціонерне товариство належить до товариств з обмеженою відповідальністю [1, с. 32].

Права, що не мають безпосереднього майнового характеру – це право на участь в управлінні товариством, право одержувати інформацію про його діяльність. При цьому майно не фігурує ні як матеріальний об'єкт, ні як юридичний об'єкт, оскільки взагалі сам процес організації управління не стосується майна [2, с. 144].

Так, згідно з п. 4) ч. 1 ст. 116 ЦК учасники товариства, крім перелічених прав, мають також право здійснити відчуження часток у статутному (складеному) капіталі товариства, цінних паперів, що засвідчують участь у товаристві, у порядку, встановленому законом [4, с. 5].

Корпоративні права як права, пов'язані безпосередньо з відносинами власності, характеризуються насамперед через право на участь у статутному капіталі.

Статутний капітал та частка в ньому є рахунково-грошовими одиницями, оскільки статутний капітал поділяється на частки. Майно, що складається з вкладів учасників товариств, належить товариствам на праві власності і тому воно є об'єктом права. Вклади є незмінним поняттям на відміну від майна товариства, яке є постійно змінюваною масою. Частки у статутному капіталі є відносно незмінним поняттям, адже, незважаючи на

збільшення статутного капіталу, законодавець опікується тим, аби частки залишилися незмінним.

Частина 3 ст. 88 ГК покладає на учасників господарського товариства наступні обов'язки:

- додержуватися вимог установчих документів товариства, виконувати рішення його органів управління;
- вносити вклади (оплачувати акції) у розмірі, порядку та коштами (засобами), що передбачені установчими документами, відповідно до ГК та закону про господарські товариства;
- нести інші обов'язки, передбачені ГК, іншими законами та установчими документами товариства (наприклад, не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства (п.3 ч. 1ст. 117ЦК) [5, с. 9].

Їх права і обов'язки як учасників господарського товариства (незалежно від виду товариства) встановлені ст. 88 ГК, згідно з якою учасники господарського товариства мають право:

- брати участь в управлінні справами товариства в порядку, визначеному в установчих документах, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом та іншими законами;
- брати участь у розподілі прибутку товариства та одержувати його частку (дивіденди);
- одержувати інформацію про товариство. На вимогу учасника товариство зобов'язане надати йому для ознайомлення річні баланси, звіти про фінансово-господарську діяльність товариства, протоколи ревізійної комісії, протоколи зборів органів управління товариства тощо;
- вийти в передбаченому установчими документами порядку зі складу товариства.

Господарським товариством є юридична особа – підприємство або інший суб'єкт господарювання. Належність господарських товариств до підприємств підтверджується ч. 5 ст. 63 ГК України, яка прямо відносить господарські товариства до видів корпоративних підприємств. Це, в свою чергу, означає, що на господарські товариства повною мірою поширюються загальні положення ГК України та інших актів законодавства, що регулюють діяльність підприємств.

Господарські товариства створюються шляхом об'єднання майна та участі в підприємницькій діяльності їх засновників (учасників). Внески (вклади) засновників (учасників) об'єднуються у статутний фонд (статутний, складений капітал) товариства, що, власне, є характерним для будь-якої юридичної особи. У законодавстві паралельно

вживаються терміни "статутний фонд" (ГК України, Закон України "Про господарські товариства" та інші акти) та – "статутний (складений) капітал" (ЦК України). Щодо застосування понять "статутний фонд" та "статутний капітал" Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва в п. 13 свого листа від 20 лютого 2004 р. № 1022 "Щодо деяких питань створення та державної реєстрації господарських товариств" повідомив про синонімічність зазначених понять. Щодо співвідношення понять "статутний капітал" і "складений капітал" Міністерство юстиції України у п. 2 роз'яснення від 17 листопада 2003 р. № 14-34-1406 "Відносно деяких положень Закону України "Про державну реєстрацію юридичних і фізичних осіб – підприємців" повідомило, що поняття "складений капітал" вживається стосовно повного та командитного товариств, а "статутний капітал" – стосовно акціонерного товариства, товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю [3, с. 356].

Згідно зі ст. 1 Закону України "Про господарські товариства" (ч. 2 ст. 113 ЦК України; ч. 1 ст. 80 ГК України) до господарських товариств належать:

Акціонерним товариством – є господарське товариство, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій, крім випадків, визначених законом.

Товариство з обмеженою відповідальністю – є господарське товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном. Учасники товариства, які повністю сплатили свої вклади, несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах своїх вкладів. Товариство з додатковою відповідальністю – є господарське товариство, статутний капітал якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а в разі його недостатності учасники цього товариства несуть додаткову солідарну відповідальність у визначеному установчими документами однаково кратному розмірі до вкладу кожного з учасників [4, с. 144].

Повне товариство – є господарське товариство, всі учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і несуть додаткову солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном.

Командитне товариство – є господарське товариство, в якому один або декілька учасників здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть за його

зобов'язаннями додаткову солідарну відповідальність усім своїм майном, на яке за законом може бути звернено стягнення (повні учасники), а інші учасники присутні в діяльності товариства лише своїми вкладами (вкладники).

Залежно від виду господарських товариств можна вказати на корпоративні права акціонерів та інших учасників. Залежно від юридичної природи правомочностей, що становлять зміст корпоративних прав, можуть бути майнові, немайнові та організаційні права. Залежно від наявності в учасників господарських товариств привілеїв порівняно з іншими особами слід виокремити їх майнові права.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дзера І.О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні / І.О. Дзера. – К.: Юрінком Інтер, – 2001. – С. 32.
2. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2003. – № 18, №19-20, № 21-22, ст.144 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>
3. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст. 356) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
4. Кравчук В.М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: [монографія] / В.М. Кравчук. – Львів: Край, 2009. – С. 5.
5. Тимченко Г.П. Способи та процесуальні форми захисту цивільних прав: автореф. дис...кандидата юридичних наук / Г.П. Тимченко. – Харків, 2002. – С. 9.
6. Бутнев В.В. К понятию механизма защиты субъективных прав / В.В. Бутнев. // Субъективное право: проблемы осуществления и защиты. – Владивосток, – 1989. – С. 10.
7. Кравченко С.С. Право участі, корпоративні права та підприємницька діяльність учасників товариств / С.С. Кравченко // Право України. – 2007. –№2. – С. 66-69.

ФРАНЧАЙЗИНГ ЯК ОДНА З НАЙЕФЕКТИВНІШИХ ФОРМ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ КРИЗИ

Мозговий Д.В.

студент I курсу Навчально-наукового інституту бізнес-технологій "УАБС"

Сумського державного університету

Науковий керівник: Маланчук Т.В.

к.ю.н., доцент кафедри ЦПДФП ННІ права

Сумського державного університету

На даний момент Україна перебуває у глибокій політичній і соціальній кризі, що підштовхує до пошуку нових форм та підходів до ведення бізнесу. В умовах обмеження